

ЕТНОГРАФСКИ МУЗЕЈ ПОД ВЕДРИМ НЕБОМ

Музеј Астра, Сиблу

Румунија је већ одавно позната и чувена по својим етнографским музејима под ведрим небом. Етнопарк *Музеј села* у Букурешту отворен је још 1936. године. Колико нам је познато, то је први музеј те врсте у Угоисточној Европи, а на тој територији Румунија и данас представља земљу са највећим бројем установа таквог опредељења. Шеснаест их је на броју! Разасуте су по целој земљи и свака је на свој начин особена, испољавајући изнад свега дрво као основни и претежни градитељски материјал, занатски и уметнички обликован и резбарен.

О Музеју села у Букурешту, па и о неким другим музејима у Румунији, смештеним у природном амбијенту, то јест „под ведрим небом“, доста је писано. Запажене су и поједине угледне монографије. У саставу тих етнопаркова приређивани су многи сампозијуми и други стручни и научни скупови на којима се сусрећу и мењају искуства експерти из земље нашег суседа и из иностранства. Поједине сусрете таквог значаја и ми смо забележили (Гласници ДКС, 1991, 1993, 1995, 1997).

Овом приликом усредсређујемо пажњу на Музеј у Сибиу, који је својом новом тематском структуром, од првобитног Музеја народне технике (1963), прерастао у Музеј традиционалне народне цивилизације у Румунији (1971). Своје име „Астра“ дугује континуитету спровођењем на свим пољима (наслеђе, изложбе, одгој), који је неговао први музеј Румуна из Трансилваније, етнографско-историјског значаја, основан још 1905. године (затворен 1950. из „идеолошких“ разлога, како су то протумачили надлежни). Музеј села у Букурешту је музеј народне архитектуре, употпуњен богатим етнографским садржајем. У њему су приказани најрепрезентативнији типови домова, станишта и помоћних објеката у окућницама распоређеним у низу, образујући неку врсту шореног села. У шуми, крај језера, изложено је народно ксимарство са подручја историјских провинција Румуније, на површини од 6,5 хектара. За разлику од тог музеја, Музеј у Сибиу, на 42 хектара, подстакнут је разноврснијом конфигурацијом терена и разноврсној вегетацијом,

расположивог пространства од 96 хектара. Питомина дубраве, којом протиче речица стварајући језеро површине 6 хектара, доприноси вернијем односу сваке издвојене споменичке целине са својим природним окружењем.

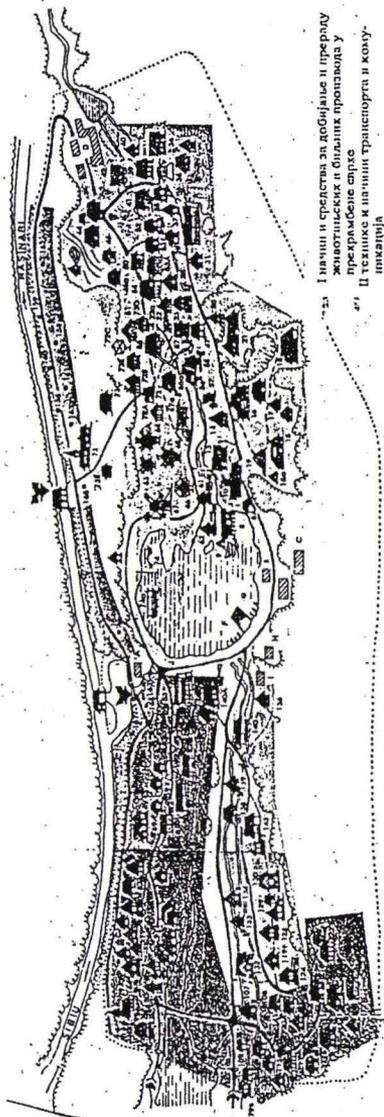
У Сибиу је на тај начин једно изузетно вредно културно наслеђе, у свом дугом историјском развоју, типолошки и тематски везано за рељеф. Испрва је било четири сектора, данас их је шест, који обухватају 32, односно 35 довољно издвојених група. Према подацима које пружа Музеј, 115 целина са 300 конструкција представљају многе врсте споменика народног градитељства и народне технике, са 16000 инвентарисаних употребних предмета.

Изложено је 33 домаћинства, са 115 појединачних објеката, 16 монументалних хапија, 15 различитих типова бунара, 5 кућа без помоћних зграда, 2 издвојене занатске радионице, 27 посебних здања (подруми – трапови, пастирска станишта, рибарнице, колибе, стаје, скеле, сушаре за шљаве). Запажамо и 76 споменика сеоске индустрије (17 великих муљарица, 22 млина за жито, 9 млинова за гвечење, 7 левкова под воденим притиском, 5 шлана, 4 цилиндричне ваљавце, 8 уљарица, по један дестилатор, водени чеклић и дробилница). Ту су, такође, три велика сеоска комплекса индустријског смера, од којих су два везана за текстил, а један је заједнички (житарице, дрво, текстил).

Прикључени су и други садржаји намењени посетиоцима: црква брвнара, школа, две крчме – механе, павиљон за игру, куглана, сеоска продавница, љуљашке, чак и дом вештица. ватрогасна постаја. У духу народног градитељства подигнут је павиљон за културно-научне манифестације и пројекције пригодних филмова. Над језером је постављена летња позорница. Широм етнопарка распоређено је 17 дрвених скулптура монументалних размера, представљајући својеврсну галерију модерне пластичне уметности инспирисане углавном делима бесмртног Бранкушија. Стазама, кроз валовити пејзаж у дужини од десетак километара, шетњом пешице или сеоским кочијама, па и вожењом по језеру чуновима разне величине, омогућено је сагледавање целокупног садржаја овог комплекса. При томе, свежина шумског ваздуха употпуњује један незабораван доживљај.

Музеј под ведрим небом у Сибиу може се поделити на шест основних целина, подразумевајући: I – Технике и средства прераде животињских и биљних производа за исхрану; II – Технике и могућности транспорта и комуникација; III – Технике и могућности којима се постиже израда и употреба предмета; IV – Технике и могућности прераде коже, животињских и биљних влакана везаних за одевање и текућу употребу; V – Јавни објекти; VI – Изложба монументалне скулптуре.

Документација испред сваког објекта стављена је на увид посетиоцима. На посебним плочама заштићеним од невремена, поред назива споменика, ознаке места његовог порекла приказаног и на географској карти Румуније и времена градње, дат је његов основни опис са технологијом функције коју има. Све је то разјашњено у сажетом обиму одређеним планом и скицама, потребним

ПЛАН МУЗЕЈА

- A – павиљон за научно-културне манифестације и приказивање филмова
- B – тематска изложба музејског предмета
- Ц – павиљон за периодичне изложбе

- D – лабораторија за конзервацију-реставрирање споменика
- E – музејско-графска служба
- Ф – пристаниште
- Г – амбигитлар за фолклорне приредбе
- X – киоск са сувенирајућим пићима
- И – тоалет

- I – начин и средства за добијање и прераду животињских и биљних производа у преградивне сирце
- II – ткање и вањни трикопирте и кошурице
- III – процес и начини произвође основних материјала који служе за добијање традиционалних елемената и употребних предмета за домаћинство (дрво, камен, руде, метали и глина)
- IV – процес и начин прераде коже, биљних и животињских влакана у оделу одесе и текстилних материјала за оделу
- V – зграда за јачао-архитектуру унутрашњости
- VI – изложба скулптура

фотографијама и детаљима. Осим тумачења која пружају стручни водичи, посетиоци се оријентису пригодним мапама, путоказима и издањима популарне природе, са разгледницама у боји, опсежним стручно-информативним каталогом о хиљадугодишњој румунској цивилизацији приказаној у Музеју „Астра“ у Сибиу, публикованом на више језика.¹

Да би слика Музеја била што потпунија, а за наше стручњаке што вреднија, напомињемо да о овој установи брине по десетак специјалиста музеалаца, конзерватора и мајстора препаратора, са лабораторијом за дрво, текстил и керамику, 10 чувара распоређених по секторима и 40 чистача. Административно особље такође броји десетак људи. Подигнут је павиљон за повремене тематске изложбе; за госте и туристе изграђен је и на савремен начин опремљен мањи хотел за 50 особа. Улазак у поједине објекте зими је само изузетно дозвољен. Етнопарк у Сибиу налази се на периферији једног древног града у чијем су историјском језгру и остали музеји под заједничком управом Музеја „Астре“. Генерални директор је др Корнелије Букур, истакнути јавни радник и плодан писац.

Етнопарку у Сибиу најпозванији стручњаци широм света дају прворазредну оцену, сврставајући га међу прве етнографске музеје под ведрим небом уопште. Таквом мишљењу и сами се придружимо, одајући му наше пуно признање.

Доброслав Ст. Павловић

¹ Civilisation Roumaine millénaire dans le Musée "Astra" - Sibiu, Catalogue-guide, Sibiu, 1995.
www.muzeulastra.com / www.cimec.ro